

TEAM of ART

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ, ΑΞΙΟΛΟΓΩΝΤΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Γενικός στόχος

Στόχος αυτού του πρακτικού φύλλου είναι να καταδείξει τα προβλήματα που μπορεί να αντιμετωπίσετε όταν προσπαθείτε να κατανοήσετε τι είναι και τι δεν είναι η τέχνη, καθώς και πώς μπορείτε να βοηθήσετε τους μαθητές σας να κατανοήσουν και να εκτιμήσουν την τέχνη.

Σε αυτό το ενημερωτικό δελτίο, θα

- ✓ Μάθετε περισσότερα για το τι είναι η τέχνη γενικά.
- ✓ Πώς να ορίζετε την τέχνη και πώς η τέχνη μιλάει/λειτουργεί.
- ✓ Να αποκτήσουν καλύτερη κατανόηση του πώς να απολαμβάνουν, να κατανοούν και να αξιολογούν την τέχνη.
- ✓ Μάθετε περισσότερα για τις διάφορες τεχνικές και δραστηριότητες που μπορούν να τεθούν σε εφαρμογή για να κάνουν την τέχνη πιο αξιόλογη και κατανοητή στους μαθητές σας κατά τη διάρκεια ενός εργαστηρίου τέχνης.

Θα χρειαστείτε:

- έναν υπολογιστή με καλή σύνδεση στο διαδίκτυο
- Φωτογραφίες, πίνακες και άλλα έργα τέχνης διαφόρων περιόδων.

Προκλήσεις και ρυθμίσεις

Όταν συγκρίνουμε τα σύγχρονα έργα τέχνης με τα παλαιά, όπως τα αναγεννησιακά πορτρέτα, όπου αναδύεται η ομορφιά και η συμμετρία, μπορεί

εύκολα να μπερδευτούμε και να συνδέσουμε την τέχνη μόνο με την κομψότητα, απορρίπτοντας τις σύγχρονες τάσεις (βλ. παράδειγμα Εικόνα 1&2).

Αυτό είναι απολύτως λογικό, διότι όταν αναρωτιόμαστε: "Ποιο ακριβώς είναι το νόημα της τέχνης;" Δεν έχουμε πραγματικά μια οριστική απάντηση.

Εδώ και δεκαετίες, οι φιλόσοφοι και οι κριτικοί τέχνης αδυνατούν να καταλήξουν σε συμφωνία. Διότι η καλλιτεχνική ερμηνεία είναι πολύπλοκη και υποκειμενική και είναι απίθανο να δώσει μια οριστική απάντηση.

Μια λογική εξήγηση γι' αυτό είναι ότι οι εποχές και οι κοινωνίες των ανθρώπων αλλάζουν διαρκώς, και η τέχνη τους το αντανακλά αυτό. Η καλλιτεχνική ερμηνεία αλλάζει με την πάροδο του χρόνου.

Ο καθένας μπορεί να εκτιμήσει την τέχνη, και καθώς είναι υποκειμενική στη φύση της, οι διαφορετικές μορφές τέχνης απευθύνονται σε διαφορετικούς ανθρώπους. Μπορεί να είναι ιδιαίτερα υποκειμενική, επειδή εξαρτάται από τις προσωπικές προτιμήσεις και τα γούστα των ατόμων.

Εικόνα 1

Κορίτσι με μαργαριταρένιο σκουλαρίκι - Johannes Vermeer, Πηγή: [Wikipedia](https://en.wikipedia.org/wiki/Girl_with_a_Pearl_Earring)

Εικόνα 2

Untitled- Keith Haring, Πηγή: [Europeana](#)

Κατευθυντήριες γραμμές για την ανάλυση της τέχνης

Ακολουθούν τα επίπεδα που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε για να εξηγήσετε ένα έργο τέχνης:

1. Περιγραφή: απλή περιγραφή του αντικειμένου χωρίς αξιολογικές κρίσεις, ανάλυση ή ερμηνεία. Απαντά στην ερώτηση "Τι βλέπετε;".
2. Ανάλυση: προσδιορισμός του τι υποδηλώνουν τα χαρακτηριστικά και απόφαση γιατί ο καλλιτέχνης χρησιμοποίησε αυτά τα χαρακτηριστικά για να μεταφέρει συγκεκριμένες ιδέες. Απαντά στο ερώτημα: "Πώς το έκανε ο καλλιτέχνης;".
3. Πλαίσιο: Ιστορικές, θρησκευτικές ή περιβαλλοντικές πληροφορίες που περιβάλλουν ένα συγκεκριμένο έργο τέχνης και οι οποίες βοηθούν στην κατανόηση του νοήματος του έργου.

4. Σημασία: Μια δήλωση του περιεχομένου του έργου. Ένα μήνυμα ή μια αφήγηση που εκφράζεται από το θέμα.
5. Κρίση: Κριτική άποψη για ένα έργο τέχνης σχετικά με την αισθητική ή πολιτιστική του αξία.

Προσαρμογή

Σύμφωνα με τη θεωρία της σκόπιμης πλάνης του κριτικού λογοτεχνίας W.K. Wimsatt και του φιλοσόφου Monroe Beardsley, δεν πρέπει να μας απασχολεί η καλλιτεχνική πρόθεση όταν αξιολογούμε ένα έργο τέχνης. Διότι δεν ξέρουμε πάντα τι σκεφτόταν ο καλλιτέχνης. Επίσης, αν διαθέταμε μια τέτοια γνώση, θα αποσπούσε την προσοχή μας από την ποιότητα του έργου.

Οι θεωρητικοί της λογοτεχνίας Steven Knapp και Walter Benn Michaels, από την άλλη πλευρά, είναι διχασμένοι. Ισχυρίζονται ότι ένας σκόπιμος δημιουργός καθιστά το έργο του κατανοητό.

Υπάρχει, ωστόσο, πάντα μια μέση λύση σε όλα τα επιχειρήματα. Όπως υποστηρίζει ο σύγχρονος φιλόσοφος Νόελ Κάρολ, ο σκοπός είναι απλώς ένα κομμάτι στο κέντρο ενός πολύπλοκου παζλ.

Έτσι, η αξιολόγηση και η εκτίμηση της τέχνης δεν είναι απλώς συμπάθεια ή αντιπάθεια.

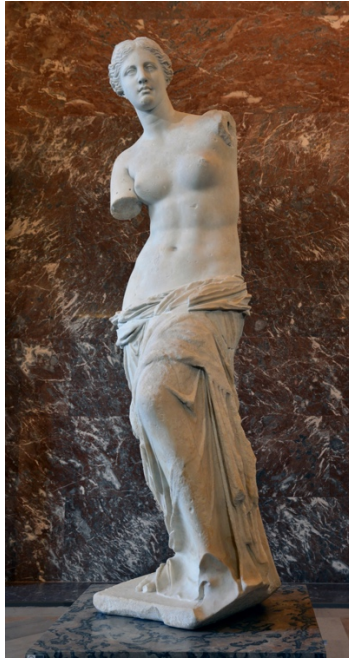
Πριν μπούμε σε λεπτομέρειες σχετικά με το πώς να εκτιμήσουμε και να κατανοήσουμε την τέχνη, θέλουμε να επαναλάβουμε ότι η αξιολόγηση και η εκτίμηση της τέχνης έχει να κάνει με την εξήγηση του ΠΙΑΤΙ μας αρέσει ή δεν μας αρέσει κάτι, όχι απλώς με το ΠΩΣ μας αρέσει ή δεν μας αρέσει. Για παράδειγμα, μπορεί να μη σας αρέσει ένας πίνακας επειδή είναι πολύ σκοτεινός, αλλά μπορεί να σας αρέσει το θέμα ή να εκτιμάτε το συνολικό μήνυμα του πίνακα. Με απλά λόγια, το "δεν μου αρέσει αυτός ο πίνακας" δεν αρκεί. Πρέπει να γνωρίζουμε τους λόγους της γνώμης σας και επίσης αν πιστεύετε ότι το έργο έχει θετικές ιδιότητες.

Πώς εκτιμάτε την ομορφιά ενός πίνακα ζωγραφικής;

Η αισθητική είναι ένα πολύ προσωπικό θέμα. Όλοι βλέπουμε τα πράγματα διαφορετικά, συμπεριλαμβανομένης της "τέχνης" και ιδιαίτερα της "ομορφιάς". Άλλωστε, η ζωγραφική είναι πρωτίστως μια οπτική τέχνη - κάτι που βλέπουμε παρά σκεφτόμαστε. Έτσι, όταν μας ρωτούν αν θεωρούμε έναν πίνακα ζωγραφικής όμορφο, είναι πιθανό να δώσουμε μια άμεση απάντηση. Ωστόσο, αν μας ζητηθεί να αξιολογήσουμε την ομορφιά (ή την έλλειψή της) ενός πίνακα, δηλαδή να την εξηγήσουμε και να την αιτιολογήσουμε, τα πράγματα είναι εντελώς διαφορετικά. Για να σας βοηθήσουμε να αναλύσετε την κατάσταση, παραθέτουμε ορισμένες ερωτήσεις που μπορείτε να κάνετε στον εαυτό σας σχετικά με τον πίνακα. Οι περισσότερες από αυτές αφορούν την αρμονία, την κανονικότητα και την ισορροπία που είναι ορατή.

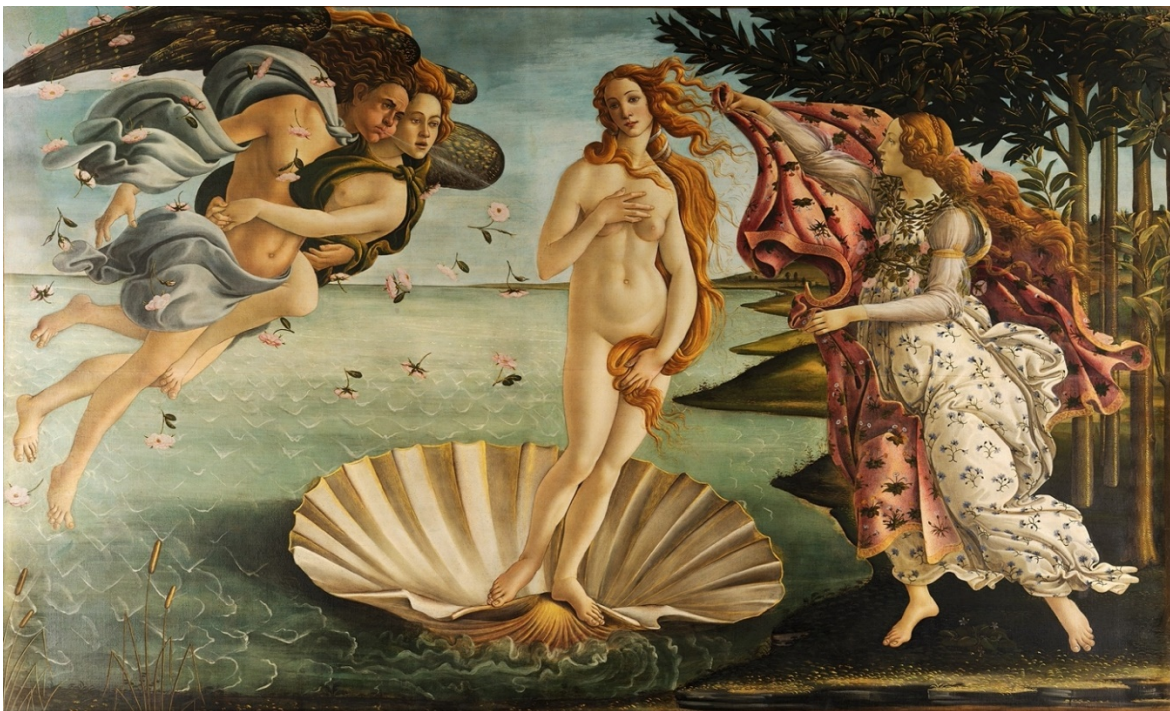
Ποιες αναλογίες φαίνονται στον πίνακα;

Η αρχαία ελληνική τέχνη και η τέχνη της Αναγέννησης βασίζονταν συχνά σε ορισμένους κανόνες αναλογίας που συμφωνούσαν με τις κλασικές απόψεις περί οπτικής αρμονίας. Έτσι, ίσως η ομορφιά που βλέπετε (ή δεν βλέπετε) να εξηγείται εν μέρει από τις αναλογίες (των αντικειμένων και των μορφών) στο έργο (βλ. Εικόνα 3 & 4).

Εικόνα 3

Αφροδίτη της Μήλου, Πηγή: [Wikimedia](#)

Εικόνα 4

Η Γέννηση της Αφροδίτης- Sandro Botticelli, Πηγή: Σάντρο Μποτιτσέλι:
Wikimedia

Επαναλαμβάνονται ορισμένα σχήματα ή μοτίβα στον πίνακα;

Σύμφωνα με τους ψυχολόγους, η επανάληψη ελκυστικών σχημάτων, ιδίως σε συμμετρικά μοτίβα, μπορεί να χαλαρώσει το μάτι και τον εγκέφαλο, ώστε να νιώσουμε ευχαρίστηση.

Τα χρώματα που χρησιμοποιούνται στον πίνακα συμπληρώνουν το ένα το άλλο;

Τα χρωματικά σχήματα με συμπληρωματικές αποχρώσεις ή τονικές παραλλαγές είναι γνωστά για την ελκυστική τους επίδραση στις αισθήσεις.

Σας μαγεύει ο πίνακας; Κρατάει την προσοχή σας;

Οι καλύτεροι πίνακες ζωγραφικής είναι οι πιο εύκολοι να τους κοιτάξετε. Κερδίζουν την προσοχή μας και στη συνέχεια "οδοδείκτες" καθοδηγούν το μάτι μας μέσα στο έργο.

Πώς συγκρίνεται ο πίνακας με άλλους;

Τα πάντα είναι σχετικά. Πώς συγκρίνεται λοιπόν ο πίνακας που έχετε μπροστά σας με παρόμοιους πίνακες του ίδιου καλλιτέχνη; Αν πρόκειται για ένα ώριμο έργο, μπορεί να διαπιστώσετε ότι είναι καλύτερο από τα παλαιότερα έργα και το αντίστροφο. Αν δεν μπορείτε να βρείτε άλλους πίνακες του ίδιου καλλιτέχνη, κοιτάξτε παρόμοια έργα άλλων καλλιτεχνών. Ιδανικά, ξεκινήστε με έργα που ζωγραφίστηκαν την ίδια δεκαετία και στη συνέχεια προχωρήστε σταδιακά στο χρόνο. Δεν μπορείτε να κοιτάξετε πάρα πολλούς πίνακες!

Πρακτικά παραδείγματα και έμπνευση

As πρακτικά παραδείγματα προτείνουμε τις ακόλουθες δραστηριότητες:

1. Το παιχνίδι της γκαλερί
2. Διαφορετικές προοπτικές
3. Παιχνίδι ρόλων

Δραστηριότητα 1 - Το παιχνίδι της γκαλερί

Για την πρώτη δραστηριότητα, οι μαθητές καλούνται να φανταστούν τον εαυτό τους σε μια γκαλερί. Μπορείτε να εκτυπώσετε κάποιους πίνακες ζωγραφικής που σας αρέσουν σε μεγάλο μέγεθος και υψηλή ανάλυση ή να τους προβάλλετε με βιντεοπροβολέα.

Οι μαθητές καλούνται να εξετάσουν τους πίνακες σε πέντε στάδια.

1. Περιγραφή: ζητήστε τους μια σύντομη περιγραφή που να περιλαμβάνει αντικειμενικά κριτήρια. Για παράδειγμα: μια γυναίκα που κάθεται σε μια καρέκλα.

2. ανάλυση: ζητήστε τους μια πιο λεπτομερή περιγραφή καθώς και μια πιο υποκειμενική άποψη, για παράδειγμα: μια νεαρή/πολύ νεαρή γυναίκα που κάθεται σε μια καρέκλα, / ξεκουράζεται, / βαριέται.

3. σκηνικό: ρωτήστε τους μαθητές για την εποχή από την οποία πιστεύουν ότι είναι ο πίνακας, την πραγματική κοινωνικοοικονομική κατάσταση και πώς κατέληξαν σε αυτό το συμπέρασμα.

4. κατανόηση: Αφού ακούσετε τις απόψεις όλων, μπορείτε να καταλήξετε όλοι σε ένα συμπέρασμα σχετικά με το τι αναπαριστά ο πίνακας.

5. επανάληψη: Ρωτήστε τους μαθητές τι συναισθήματα προκαλεί ο πίνακας και αν τους αρέσει αισθητικά ή αν πιστεύουν ότι έχει καλλιτεχνική αξία.

Η διαδικασία είναι αρκετά απλή και ο στόχος είναι να βοηθήσει τους μαθητές να κατανοήσουν την υποκειμενικότητα της τέχνης. Ενθαρρύνει επίσης την οπτική ανάλυση και βοηθά στην εδραίωση της συγκέντρωσης.

Δραστηριότητα 2 - Διαφορετικές προοπτικές

Σε αυτή τη δραστηριότητα, ο δάσκαλος θα τοποθετήσει ένα αντικείμενο της επιλογής του σε ένα ορατό σημείο της τάξης, όπως ένα μπουκάλι νερό ή μια ομπρέλα.

Στη συνέχεια ζητά από τους μαθητές να αναπαραστήσουν αυτό που βλέπουν στο χαρτί.

Στο τέλος, οι μαθητές ανταλλάσσουν τα χαρτιά τους με αυτά των συμμαθητών τους και συζητούν τις ομοιότητες και τις διαφορές στις εικόνες τους και τους λόγους που τους οδήγησαν να δημιουργήσουν το αντικείμενο με αυτόν τον τρόπο.

Μέσω αυτής της δραστηριότητας, διεγείρεται η φαντασία των μαθητών και ενθαρρύνεται η δημιουργικότητά τους.

Η τέχνη είναι μια οπτική μαθησιακή εμπειρία που μπορεί να τους βοηθήσει να βελτιώσουν την οπτική τους αντίληψη.

Μπορούν να αναπτύξουν με αυτόν τον τρόπο δεξιότητες οπτικής αντίληψης, όπως

- Διάκριση - η ικανότητα διάκρισης μεταξύ ομοιοτήτων και διαφορών.
- Μνήμη - η ικανότητα να θυμούνται αυτό που βλέπουν
- Διαδοχική μνήμη - η ανάμνηση όσων έχουν δει με τη σωστή σειρά
- Κατανόηση - κατανόηση των παρατηρούμενων
- Αντίληψη σχημάτων - διάκριση μεταξύ μοτίβων και σχημάτων

- Αντίληψη του βάθους - η ικανότητα να κρίνει κανείς πόσο μακριά έχει προχωρήσει κάτι.

Δραστηριότητα 3 - Παιχνίδι ρόλων

Μπορείτε να ζητήσετε από τους μαθητές να επιλέξουν την αγαπημένη τους ιστορική περίοδο και να φανταστούν ότι ζουν σε εκείνη την εποχή κατά τη διάρκεια αυτής της δραστηριότητας. Αφού ο καθένας επιλέξει το ρόλο του, θα δείξετε στους μαθητές εικόνες, όπως για παράδειγμα ζώων, και θα τους ζητήσετε να τις σχολιάσουν χρησιμοποιώντας πληροφορίες για την περίοδο. Οι πληροφορίες αυτές μπορεί να έχουν ήδη συζητηθεί στην τάξη πριν από την έναρξη του παιχνιδιού. Έτσι, οι μαθητές πρέπει να αναπαράγουν τα συναισθήματα που προκαλεί αυτό το έργο μέσα από τα μάτια του ρόλου.

Σε αυτή τη δραστηριότητα, οι μαθητές μπορούν να μάθουν να λαμβάνουν τις απόψεις των άλλων, επειδή ο καθένας θα αντιμετωπίσει αυτή τη δραστηριότητα εντελώς διαφορετικά. Σε αυτό το σημείο, ας τονίσουμε τη σημασία της χρονικής περιόδου που επιλέγουν, διότι δημιουργεί διαφορές στο κοινωνικοπολιτικό περιβάλλον, στις ταξικές διακρίσεις κ.λπ.

Έμπνευση

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ - ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

<https://www.artfactory.com/art-appreciation.html>

Οδηγός για αρχάριους στην εκτίμηση της τέχνης

<https://www.youtube.com/watch?v=SkIRvqej1eE>

Art Appreciation (Elements and Principles of Art)

<https://www.youtube.com/watch?v=-pTyJEwUtlE>

Πώς να κοιτάξετε ένα έργο τέχνης

<https://www.youtube.com/watch?v=AZoKEIBwKCs>

Πρόσθετοι πόροι

Η Europeana, ή αλλιώς η Ευρωπαϊκή Ψηφιακή Βιβλιοθήκη, είναι μια πανευρωπαϊκή ψηφιακή βιβλιοθήκη που παρέχει πρόσβαση σε δύο εκατομμύρια βιβλία, χάρτες, ηχογραφήσεις, εικόνες, αρχειακά έγγραφα, πίνακες και βίντεο από τις 27 χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- <https://www.europeana.eu>
- Βίντεο με χρήσιμες πληροφορίες για την τέχνη.
 - https://www.youtube.com/watch?v=vV2cc_fFgmA
- Μάθημα TEDEd για την καλλιτεχνική ερμηνεία από τη Hayley Levitt
 - <https://ed.ted.com/lessons/who-decides-what-art-means-hayley-levitt#discuss>

